

Yazışma Adresi
Correspondence Address

Elif KOCAAĞALAR AKINCE
Erciyes Üniversitesi,
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü,
Hemşirelik Eğitimi AD,
Kayseri, Türkiye
elifkocaagalar1@gmail.com

Bu makalede yapılacak atıf
Cite this article as

Kocaağalar Akince E,
Özkütük N, Orgun F.
Hemşirelik Eğitimi
Etkileyen Paradigmalar

Akd Hemşirelik D 2022; 1(1): 29-35

 Elif KOCAAĞALAR AKINCE
Erciyes Üniversitesi,
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü,
Hemşirelik Eğitimi AD,
Kayseri, Türkiye

 Nilay ÖZKÜTÜK
Ege Üniversitesi,
Hemşirelik Fakültesi,
Hemşirelikte Öğretim AD,
İzmir, Türkiye

 Fatma ORGUN
Ege Üniversitesi,
Hemşirelik Fakültesi,
Hemşirelikte Öğretim AD,
İzmir, Türkiye

Geliş tarihi / Received : Mart 26, 2022
Kabul tarihi / Accepted : Mayıs 05, 2022

Hemşirelik Eğitimi Etkileyen Paradigmalar

Paradigms Affecting Nursing Education

ÖZET

Çağın en belirgin özelliklerinden biri toplumların sürekli ve hızlı değişmesidir. Bilgi toplumu bu değişimin yönünü ve içeriğini vurgularken, insanların bu kadar hızlı değişimlere ayak uydurabilmesi eğitimle gerçekleşmektedir. Eğitim ve bilgi toplumunun yükselen değerlerinin buluşması karşımıza hızlı teknoloji dönüşümünü, hızlı değişme ve gelişmeyi, bilgiyi iyi organize edebilmeyi, insanı hem yaşam boyu öğrenen olarak ele almayı hem de bilgi insanı olarak sürekli öğrenmeyi, öğrenmeyi öğrenen insan modelini oluşturmayı amaçlamaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişim ve değişimler çok yönlü olmayı gerektirirken, öğrenenlere verilen eğitim derin olmakla birlikte, kalın çizgilerle ayrılmış, kalıplaşmış fikirlerden bir türlü sıyrılmamış ve dar kanallarda hapsolmuştur. Bilginin sürekli olarak arttığı ve çok kolay bir şekilde yayıldığı ortadayken eğitimciler öğrenenlerin bilgileri sorgulamalarını, sorunlara çözüm üretebilmelerini, kendilerini sürekli yenileyip geliştirmelerini, eleştirel düşünüp karar verebilmelerini sağlayacak paradigmler çerçevesinde müfredatlarını, eğitim programlarını yenileyebilmeli ve çağa ayak uydurabilmelidirler. Bu makalede hemşirelik eğitimi geçmişten bugüne etkileyen paradigmlerin üzerinde durulması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Eğitim, Hemşirelik, Hemşirelik eğitimi, Hemşirelik eğitiminde paradigmler, Paradigma

ABSTRACT

One of the most distinctive features of the age is the constant and rapid change in societies. While the information society emphasizes the direction and content of this change. People can adapt to such rapid changes through education. The meeting of the rising values of education and information society aims to create a human model who learns to learn and learn as a knowledge person and to be able to organize the knowledge well, to meet the fast technology transformation, rapid change and development, to be able to organize the information well. While rapid developments and changes in information and communication technologies require being versatile, the education given to learners is deep, separated by thick lines, has not been able to get rid of stereotypes and is confined in narrow channels. While it is evident that knowledge is constantly increasing and spreading very easily, educators should be able to renew their curriculum, education programs and keep up with the times within the framework of paradigms that will enable learners to question information, produce

solutions to problems, constantly renew and develop themselves, and think critically and make decisions. In this article, it is aimed to focus on the paradigms affecting nursing education from the past to the present.

Keywords

Education, Nursing, Nursing education; Paradigms in nursing education, Paradigm

Alanla İlgili Bilinenler

Literatür incelendiğinde hemşirelik eğitimi etkileyen paradigmların neler olduğu özellikle hemşirelik kavramları ve kuramları derslerinde ele alınmaktadır.

Makalenin Alana Katkısı

Bilim, sanat ve teknolojiadaki gelişmeler ve değişimler düşünme biçimlerini ve deneyimleri etkilediği için paradigmların oluşmasına ve paradigmlar da hemşirelik eğitimi, felsefesini, model, kuram ve uygulamalarını etkilemektedir. Hemşireliğin meslek olarak etkilendiği paradigmlar, günümüz yüzyılına da kapsayacak biçimde ele alınmış ve hemşirelik eğitimi ile bu paradigmlar ayrı düşünülmemeyeceğinden konunun alana katkısı vurgulanmıştır.

GİRİŞ

Günümüz eğitim sistemi ve eğitim anlayışı birçok faktörün etkisi altında kalmaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişim ve değişimler çok yönlü olmayı gerektirirken, öğrenenlere verilen eğitim derin olmakla birlikte, kalın çizgilerle ayrılmış, kalıplaşmış fikirlerden bir türlü sıyrılamamış ve dar kanallarda hapsolmuştur. Bilginin sürekli olarak arttığı ve çok kolay bir şekilde yayıldığı ortadayken eğitimciler öğrenenlerin bilgileri sorgulamalarını, sorunlara çözüm üretebilmelerini, kendilerini sürekli yenileyip geliştirmelerini, eleştirel düşünüp karar verebilmelerini sağlayacak paradigmlar çerçevesinde müfredatları, eğitim programlarını yenileyebilmeli ve çağa ayak uydurabilmelidirler. Tüm bunlar sadece eğitimcilerin (bireylerin) kendilerini geliştirmeleri ile değil aynı zamanda kurumsal ve toplumsal olarak ele alınmalı, bilginin üretilmesi, kullanılması ve aktarılması ile birlikte her türlü ve her alanda (sosyal, siyasal, sağlık, ekonomi, sanat vb.) değişim ve dönüşümü gerekli kılmaktadır (1-3).

Bu makalede hemşirelik eğitimi geçmişten bugüne etkileyen paradigmların üzerinde durulması amaçlanmıştır.

Paradigma Nedir?

Paradigma kelimesi kökenini Fransızca "paradigme" kelimesinden alır ve Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlüğü (2021)'nde "değerler dizisi" olarak tanımlan-

maktadır (4). Paradigma ilk defa Amerikalı felsefeci ve bilim adamı Thomas Kuhn'un 1962 yılında çıkardığı "Bilimsel Devrimlerin Yapısı" isimli eserinde geçmiştir. Bu eserde paradigma "uzun deneyimlerini ve kanıtlarını içerisinde barındıran, kabul görüp hâkim bir hal alacak düşüncenin zaman içerisinde var olan ilk örneğidir" şeklinde tanımlanmıştır. Paradigma, Hemşirelik Terimleri Sözlüğü (2015)'nde "insanların dış dünyayı ve çevrelerini anlama, algılama ve düşünceleri ile ilgili olarak sahip oldukları temel, zihinsel yapılan dünya görüşleri; bir grup bilim insanının paylaştığı ortak değerler, inançlar ve anlayışların oluşturduğu düzlem" (5); Veliöğlu (2012) "kuramı organize etmek için kullanılan geniş bir yapı; bir disiplin tarafından onaylanan yaygın bir bilim, felsefe ve kuram ağını tanımlamak için kullanılan bir terim" şeklinde ifade etmiştir (6). Paradigma genel anlamda varlık felsefesine (ontolojik), bilgi felsefesine (epistemoloji) ve yöntem bilimine (metodolojik) dayanmaktadır (7, 8).

Paradigmlar, çevremizdeki olup biteni algılama, onları yorumlama ve bu durumlara verilen değere göre davranmamız için temel yapı taşlarını oluşturarak, edindiğimiz bu paradigmlar sayesinde hayata bakış açımız ve yaşam biçimimiz oluşmaktadır. Paradigmlarımızın etkili ve kaliteli olması demek bizim yaşam biçimimizin kalitesinin yüksek olması demektir (8).

Paradigmlar bireylerin yaşamlarına yön verdiği gibi mesleklere de yön vermekte, mesleklerin toplumsal algısını/imajını etkilemekte ve meslek grubunun dünya genelinde durumunu göstermektedir. Bir mesleğin felsefesi, meslek ile ilgili alınan eğitim, meslek ahlakı ve mesleğin etik ilkeleri, rolleri, mesleğin bilimsel yönü, mesleğe karşı toplumsal, siyasal, sosyolojik ve ekonomik açıdan ihtiyaçlar mesleği yönlendiren paradigmlar olarak sayılabilir (9). Hemşirelik mesleği de paradigmlardan etkilenmiş ve mesleğin ortaya çıktığı zaman kutsallık ve fedakârlık paradigmları ile anılsa da yerini bilimsel bilgiye, kanıta dayalı uygulamalara, öğrenmenin demokratikleşmesine, mesleki yasal haklara, bireyin ilgi ve yeteneklerine odaklanılmasına ve alternatif eğitim programlarının artmasına vb. paradigmların oluşturulmasına bırakmıştır. Hemşirelik mesleğinde, mesleğin ortaya çıkışı ile birlikte toplumun mesleği kabul etmesinde savaşların, dinlerin etkisi, kadının toplumdaki yeri, felsefi akımlar, ahlaki ve etik değerler, yapılan bilimsel araştırmalar, erkeklerin mesleğe girmesi gibi faktörler mesleğe yön veren paradigmların oluşmasında etkili olmuştur (8, 10, 11).

Yükselen Değerler, Toplum ve Hemşirelik Eğitimi

Çağın en belirgin özelliklerinden biri toplumların sürekli ve hızlı değişmesidir. Bilgi toplumu bu değişimin yönünü ve içeriğini vurgularken, insanların bu kadar hızlı değişimlere ayak uydurabilmesi eğitimle gerçekleşmektedir. Eğitim ve bilgi toplumunun yükselen değerlerinin buluşması karşımıza hızlı teknoloji dönüşümünü, hızlı

değişme ve gelişme, bilgiyi iyi organize edebilmeyi, insanı hem yaşam boyu öğrenen olarak ele almayı hem de bilgi insanı olarak sürekli öğrenmeyi, öğrenmeyi öğrenen insan modelini oluşturmayı amaçlamaktadır. Hemşire eğitimciler hemşirelik eğitiminde ve sağlık bakımı sunumunda değişen bu paradigmaları dikkate alarak bilimsel bilgilere dayanarak, disiplinler arası işbirliği ile hemşirelik eğitimi programlarını sürekli değerlendirmeli ve yapılandırmalıdır. (10).

Yükselen ve değişen değerler demokratikleşme ve insan haklarındaki gelişmeleri de beraberinde getirmekte, öğrenenlerin ilgi, yetenek ve tercihlerini de etkileyerek alternatif eğitim programlarına ve öğrenmenin bireyselleşmesine yol açmaktadır. Bu değişimler hemşirelik eğitiminde öğretim programlarının, içerik ve sunumunu da etkilemekte, hemşirelik eğitimcilerinin yeni değerler kapsamında ders sayılarının, türlerinin yeniden belirlenip müfredatların bu doğrultuda oluşmasını gerektirmektedir. Öğreneni ön plana alarak öğretimin planlanmasını, yöntemlerin kişiye özgü olduğunda daha çok kalıcı olacağını vurgulamaktadır (2, 11-13). Aynı zamanda hemşire eğitimciler derslerde çağdaş gelişmelere, ahlaki değerlere, çoklu zeka kuramını kullanarak yaratıcılığa, dil eğitimine, küresel bakış açısıyla ekonomik çevreyi anlamaya, iyi iletişim becerilerine sahip olmaya ve girişimci yapıda olmalarını sağlamaya yönelik kazanımlar ile derslerini planlamaya özen göstermelidirler.

Bilgi toplumunda hemşireliğin modern bir meslek haline gelmesiyle hemşirelik eğitiminin bu doğrultuda yorumlanması yeni eğitim paradigmalarının oluşmasına ve eğitilmiş hemşirenin kim olduğunu, öğrenme ve öğretme yöntemlerimizin neler olduğunu ve eğitmen olarak ne öğrendiğimiz ve bunları nasıl öğrettiğimizi sorgulamamızı vurgulamaktadır.

Hemşirelik Eğitimi Etkileyen Paradigmalar

Bilim, sanat ve teknolojiye gelişmeler ve değişimler düşünme biçimlerini ve deneyimleri etkilediği için paradigmanın oluşmasına ve paradigmalar da hemşirelik eğitimi, felsefesini, model, kuram ve uygulamalarını etkilemektedir. Hemşireliğin meslek olarak etkilendiği paradigmalar, pozitivist/akılcı paradigma, disiplin ve disiplinler derinlik paradigması, araştırma paradigması, bilgi ve iletişim teknolojileri paradigması, yaratıcılık paradigması, yapılandırıcı paradigma, mesleki eğitim paradigması, uzaktan eğitim paradigması, çok kültürlü eğitim paradigması ve küresel eğitim paradigmasıdır (8, 10, 14). Bu paradigmalar aşağıda açıklanmıştır:

Pozitivist/akılcı paradigma

İnsan, aklını ön planda tutarak anlayabilir, analiz edebilir, yaşadıklarını soyutlayarak genel yasalar oluşturabilir. Böylece çevresini değiştirebilir ve hükmedebilir şeklinde ifade edilmektedir. Hemşirelik mesleği pozitivist/akılcı paradigma ışığında bilimsel ve kanıta dayalı bilgileri

çoğaltabilmeli ve kullanabilmelidir. Bu paradigmada “disipliner derinlik” ve “meslekte uzmanlaşma” mesleğin çalışma örgütlenme ilkelerinin oluşturulmasında ön planda yer almaktadır (1, 10, 15).

Disiplin ve disiplinler derinlik paradigması: Hemşirelik mesleğinin olmazsa olmazları bilimsel bilgi birikimine, kuram ve uygulamalara temellendirilmiş olmasıdır. Bu sayede oluşturulan disiplinler bilgi birikimi mesleğin yapı taşıdır. Hemşire eğitimciler ders, proje ve araştırma alanları ile disiplinin sınırlarını çizerler. Disiplin ile ilgili derneklerin olması, dergilerin çıkarılması ve konferansların düzenlenmesi disiplinin korunmasını sağlayarak farklı kurumlarla da bağlantılarının oluşmasını sağlar. Hemşirelik mesleği ile ilgili sorunları anlamak ve çözüm yolları üretebilmek için bilimsel anlamda teorik bir temele dayanması gerekmektedir. Teorik temellerin bilişsel ve algısal yaklaşımlarla birlikte özel disiplin alanlarına dönüşmesi hemşirelik eğitiminde farklı anabilim dallarının oluşarak zenginleşmesini yol açmaktadır (1, 16).

Ayrıştırma paradigması

Bir bütünün parçalara ayrılarak her bir parça için uzmanlaşmış anabilim dallarının kurulması hemşirelik mesleği açısından olumlu olmakla birlikte aşırısı mesleğe zarar vereceğinden (birbirinden haberi olmayan, nasıl işlediğini bilmeyen, birbirinden kopuk vb.), aşırı uzmanlaşmadan çok, hemşirelik mesleğinin ekip anlayışı ile çalışmasına olanak tanıyan, “işbirlikli, paylaşımcı ve katılımcı” bir paradigma oluşmuştur. Bu sayede hemşirelik eğitiminde araştırmanın kullanılmasıyla uygulamaların kanıta dayalı olmasını, daha iyi anlaşılmasını ve paradigmanın ilkeleri ile çalışan bir araştırmacının diğer disiplinlerden de faydalanmasını sağlamaktadır (1).

Bilgi ve iletişim teknolojileri paradigması

Bu paradigma ile öğrenenlere anlaşılır ifadeler kullanılarak, öğretilecek beceriler ile toplumun değerleri arasında denge kurularak öğretim etkinlikleri planlanmalıdır. Hemşirelik eğitiminde web tabanlı eğitim uygulamaları, tele-hemşirelik uygulamaları ve simülasyonların kullanılması gibi teknolojiyle iç içe olan uygulamaların öğretildiği ve uygulandığı dersler hemşirelik programlarında yer almalıdır. Bilgi ve iletişim teknolojileri ile hemşirelik eğitimi sınıflarda yapılan derslerden ziyade bireysel araştırmaların ve çalışmaların ön planda olduğu, öğrenenlerin pasif özümsemeden çok aktif katılım sergiledikleri, yalnız çalışmaların yerini ekiple işbirliği içerisinde öğrenmenin aldığı eğitim şeklini karşımıza çıkarmaktadır. Her şeyi bilen öğretmen yerine eğitmenin rehber/yol gösterici olduğu, sürekli aynı kalan hiç değişmeyen içeriklerin hızla değişerek esnek olan içeriklerin olmasını ve homojenliğin geride kalarak daha çeşitli yöntemlerin kullanılmasını, hemşirelik eğitiminin bu çerçevede gözden geçirilmesini gerekli

kılmaktadır (2, 11, 14, 17).

Yaratıcılık paradigması

Öğrenenlere bilgi ve beceri kazandırmayı amaçlarken, yaratıcılık kabiliyetlerini de kullanabilmelerini sağlamaktadır. Bilgi toplumunda gelişen bu paradigma hemşirelik eğitiminde kullanılmasıyla öğretim programı ve öğretim yöntemlerinin daha işler bir hale gelmesine, öğrenenlerin klinik veya laboratuvar uygulamalarında hata yaptıkları zaman korkup, cesaretlerinin kırılmasından ziyade hatalarından ders çıkararak güven kayıplarını önleyerek özgüvenlerini artırmalarına, daha iyi motive olarak başarılarının artmasına yol açmaktadır (2, 18).

Yapılandırıcı paradigma

Hemşirelik eğitiminde yapılandırıcı paradigma öğrenenlerin öğrenme sürecine aktif katılımlarını ön planda tutarak, öğrenen merkezli öğretim uygulamalarına da temel oluşturmaktadır. Klasik eğitim sistemi, bilginin eğitimciden öğrenene aktarıldığı bir ürün ve öğrenmeyi bilgiyi ezberlemek, değerlendirmeyi ise ezberin ne kadar iyi olup olmadığını ölçmek olarak görürken, yapılandırıcı paradigmanın özelliklerini taşıyan öğretim ise, bilgiyi öğrenenlerin zihninde üretilen bir ürün olarak görmektedir. Hemşirelik eğitiminde öğrenme, öğrenenlerin aktif bir şekilde bilgileri yapılandırdığı, öğretme bu yapılandırma sürecini destekleyen aktiviteler olarak varsayıldığından, demonstrasyon yoluyla öğretim iyi bir yapılandırıcı öğrenme yöntemi olarak söylenebilir. Değerlendirme ise öğrenenlerin öğrenme sürecinde elde ettikleri kazanımların değerlendirilmesi olarak ifade edilmektedir. Laboratuvarında hemşirelik uygulamalarını öğretirken her bir öğreneni aktif olarak katmak, onları klinikte hastanın bakım ve tedavisi için hazırlamak, gerçekliğe yakın simülasyon laboratuvarlarında örnek vakalarla ya da iletişim laboratuvarlarında rol play şeklinde öğrenenlerin aktif katılımlarını sağlayacak öğretim yöntemlerini kullanmak, hemşirelik eğitiminin olmazsa olmazları arasındadır (19).

Hemşirelik öncelikle öğrenen ve eğitimci arasındaki iletişimin doğru kullanılması ile başlamaktadır. Sadece sunuş yoluyla konuyu anlatmak öğrencilerin bilgileri yapılandırmasını, içselleştirmelerini, anlama ve yorumlama yeteneklerini köreltecektir. O sebeple hemşirelik eğitimi çok yönlü öğretim yöntemleri ile derslerin yapılandırılmasını, örnek olaylar ile canlandırılmasını, öğrenenlerin birebir öğretim etkinliklerine katılmasını, öğrenmeyi öğrenmelerini gerektirmektedir (20, 21).

Mesleki eğitim paradigması

Ekonomik, teknolojik ve sosyal değişimler karşısında öğrenenlerinde sahip oldukları yeterlilikler değişmekte, bu değişim sürekli mesleki eğitim ve yaşam boyu öğrenimin gerçekleşmesini zorunlu hale getirmektedir. Bu doğrultuda hemşirelik mesleğinde öğrenenlerin ve eğitimcilerin kendilerini sürekli geliştirmeleri ve güncellemeleri gerekmektedir. Bunun sonucunda hemşireliğin

mesleki eğitiminde verimlilik ve kalite artacak, rekabet gücü yükselecek, çağdaş teknolojiler meslekle bütünleşmiş olacaktır (22).

Uzaktan eğitim paradigması

Uzaktan eğitim hemşirelik eğitiminde yapılandırılırken her yönü ile (iletişim, psikoloji, sosyoloji, teknoloji, pedagoji vb.) ele alınması gerekir. Uzaktan eğitim sistemi olarak değerlendirildiğinde alt yapısının sağlam olması, bunun için her paydaşın (eğitimciler, öğrenenler, tasarımcılar vb.) katılımının sağlanması, öğrenen özelliklerinin dikkate alınması ve öğrenenin kendi eğitiminden sorumlu olduğu kadar eğitimcinin de dersin içeriğini anlatıp giden değil öğrenenin bu süreçteki rolünü kolaylaştıran olması gerekmektedir. Günümüzde yaşanan covid-19 pandemisi ile birlikte eğitimciler ve öğrenenler aslında yapılandırılmış olarak geçmiş yaklaşık 300 yıl öncesine dayanan uzaktan eğitim uygulamaları ile çok ani tanışmış oldular. Pandemi ile yüze olan eğitim bir anda senkronize ya da asenkronize olarak verilmeye başlandı. Pandemi sonrası ise eski normale dönülmesi hemşirelik eğitiminde de beklenmemekte ve hemşire eğitimciler de dahil olmak üzere eğitim sisteminin harmanlanmış öğrenme, hibrit öğrenme, ters yüz edilmiş/dönüştürülmüş öğrenme gibi kavramlarla tanışması, hemşirelik programlarının öğretim/öğrenme tasarımlarının yapılarak entegre edilmesi kaçınılmaz olacaktır. Çevrimiçi uzaktan eğitim uygulamaları öğrenenlerin öz-yönelimli ve öz-yönetimli öğrenmelerinin daha ön planda olmasını gerektirecektir. Uzaktan eğitim doğru bir şekilde yapılandırılırsa yüze eğitimden bir farkı olmayacak, öğrenen başarısı ve memnuniyetinde olumlu etkileri olacaktır. Hemşire eğitimciler uzaktan eğitim paradigması ile derslerini yapabileceği, sadece çevrimiçi olarak değil aynı zamanda çevrimdışı olarak etkinlik ve materyaller geliştirebilme, senkron ve asenkron olarak sunumlarını yapabileceği, dijital dönüşüm gereği sadece teknolojik alt yapının değil aynı zamanda zihinsel dönüşümü gerçekleştirerek dönüşen ekosistemdeki paydaşların dönüşümü kabul edip süreci yokuşa sürmek yerine hızlandırmaları beklenmektedir (23, 24, 25).

Çok kültürlü eğitim paradigması

Eğitimde öğrenenler arasındaki kültürel farklılıkların, önemli değer ve inançlarla öğretime zenginlik kattığı, öğretim ve öğrenim süreci planlanırken göz ardı edilmemesi gerektiğinin üzerinde durulur. Ülkemiz çok eskiden beri üzerinde yaşadığı milletler ile varlığını sürdürmüş ve yine birçok millete ev sahibi olmaktadır. Bu yüzden hemşirelik eğitiminde her kültüre saygı duymak, çeşitli kültürel unsurları barındıran öğretim stratejileri geliştirmek, öğrenenlerin akademik başarılarını artırmalarını ve klinikte/sahada farklı kültüre sahip bireyler ile karşılaştıklarında empati yapabileceği yeteneklerini geliştirecektir (26, 27).

Küresel eğitim paradigması

Eğitimin küreselleşmesi eğitimin yöntem, süreç ve yönetiminde gelişmiş ülkelerle entegrasyonu akla getirmekte, hemşirelik eğitiminde öğrenenlerin hem yurt içi hem de yurt dışı öğrenci değişim projeleri ile iş birliklerine zemin hazırlamaktadır. Hemşirelik eğitimi küreselleşme ile birlikte öğrenenlerde "öğrenmeyi bilmek, öğrenmeyi öğrenmek, bireysel öğrenmek ve birlikte yaşamayı öğrenmek" ilkelerini benimsetmeyi amaçlamalıdır. Aynı zamanda küreselleşme bilgi toplumunun ortaya çıkmasına, artan rekabet ortamı, yeni teknolojilerin kullanılması gibi faktörler ile hemşirelik eğitiminde ekip çalışmasını, grup tartışmalarını, uzlaşmayı, ikna etmeyi, iletişim becerilerinin iyi olmasını destekleyen bir eğitim anlayışı sunmaktadır. Hemşirelik öğrencilerinin küresel çapta iş imkanlarını kovalamaları için de fırsatlar sağlayarak hemşirelerin toplumun yaşadığı her yerde rol ve sorumluluklarının artmasını da sağlayacaktır (11, 17).

Hemşirelik eğitiminde bu paradigmalar bir yönü ile pozitivizmin hakimiyeti ve küresel çapta büyümeyle birlikte mesleğin "disiplinler arası" bir anlayış ile öğretilmesini, iş birliklerinin artırılmasını ve ekip olmanın uygulama alanlarında da verimliliği artırarak, zamandan tasarruf sağlamaya, iş gücünü azaltmaya, hastalara bütüncül bakış açısıyla bakmaya katkı sağlayacaktır. Hemşirelik eğitiminde sürekliliğin sağlanması dış dünyada olup bitenler ile ilgili, sürekli mesleki gelişime olanak tanıyan, çok yönlü olmakla birlikte, analiz sentez yapabilen, hasta/sağlıklı bireylere bütüncül bakış açısıyla bakabilen, eleştirel ve yaratıcı düşünerek problem çözümüne odaklı, sosyal, kültürel ve siyasal kimlik geliştirmiş meslek üyelerinin yetiştirilmesine ihtiyaç vardır. Hemşire eğitimciler hemşirelik eğitiminde ve sağlık bakımı sunumunda değişen bu paradigmaları dikkate alarak bilimsel bilgilere dayanarak, disiplinler arası işbirliği ile hemşirelik eğitimi programlarını sürekli değerlendirmeli ve yapılandırmalıdır (17).

Hemşire eğitimciler öğrenenlerin gelişimleri için sadece hemşirelik disiplininden dersler almalarını değil, aynı zamanda öğrenenlerin hem sosyal ve fen bilimlerine ait hem de sanatla ilgili disiplinlere ait dersleri almalarını, farklı disiplinlerden edindikleri kavramsal bilgiyi ve deneyimleri hemşirelik mesleği ile bütünleştirebilmelerini, farklı bakış açıları edinmeleri için imkanlar tanımalıdır. Açılan belli başlı zorunlu derslerin yanında sadece bölüm hocaları tarafından onların uzmanlıkları çerçevesinde açılan seçmeli dersleri değil aynı zamanda bu sayılan bilimlerdeki dersleri seçmeli ders kapsamında almalarının önünü açmalıdır. Bu sayede hemşirelik eğitiminde kalıplaşmış olan fikirlerin kırılması kolaylaşacak, hemşirelik mesleğinin gelişmesi için adımların daha sağlam atılması sağlanacaktır.

Hemşire eğitimciler;

- Uzaktan eğitimde disiplinler arası hemşirelik eğitimi
- Uzaktan eğitim ile birlikte dijital dönüşümü kabul etme
- Eğitimci merkezli öğretimden ziyade öğrenci merkezli öğrenim
- Öğrenenlerin aktif katılımlarını sağlama
- Öğretimi teknolojiyle entegre ederek kalıcılığı artırma
- İnanç, değer ve tekniklerin başka disiplinler ile birleşerek bütünlüğü sağlama
- Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemelerin göz önüne alınması vb. konularda kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir.

SONUÇ

Hemşirelik eğitiminde paradigmalar, değişen eğitim anlayışı ile öğrenenlerin ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmeli, öğrenenleri eğitime, problem çözme becerilerini geliştirmeye, aktif öğrenmeye, öğrenmeyi öğrenmeye, analiz etmeye güdülemelidir. Bilginin hızla eskidiği bu çağda hemşire eğitimciler de kendilerini her zaman yenilemeli ve çağa ayak uydurmak için sürekli mesleki gelişim etkinliklerine katılmalıdırlar. Hemşirelik eğitiminde değişen paradigmalar ile öğretimlerini planlarken, dijital dönüşümü kabul ederek amaç, hedef ve bu doğrultuda içerik oluşturmalı, öğretim strateji ve materyallerini gözden geçirmeli, öğrencileri değerlendirirken yeni metotlar kullanabilmelidirler.

Çıkar çatışması: Yok.

Yazar Katkıları

Çalışma Fikri (konsepti) ve Tasarımı: E.K.A., F.O., N.Ö.
Veri Toplama / Literatür Tarama: E.K.A.
Makalenin Hazırlanması: E.K.A.
Yayınlanacak Son Haline Onay Verme: F.O., N.Ö.

Sunulduğu Kongre

1. Uluslararası Hemşirelik Eğitiminde Program Geliştirme Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA

1. Şimşek H, Adıgüzel T. Yükseköğretimde yeni bir üniversite paradigmasına doğru. Eğitim ve Bilim. 2012;37(166).
2. Parlar, H. Bilgi toplumu, değişim ve yeni eğitim paradigması. Yalova Sosyal Bilimler Dergisi. 2012;2(4).
3. Gamson, D. Historical perspectives on democratic decision making in education: Paradigms, paradoxes, and promises. Yearbook of the National Society for the Study of Education. 2007;106(1):15-45.
4. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük. <https://sozluk.gov.tr/> [E.T. 01.02.2021].
5. Hemşirelik Terimleri Sözlüğü Çalışma Grubu. Hemşirelik terimleri Sözlüğü. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları. 2015.
6. Velioğlu P, Hemşirelikte Kavram ve Kuramlar. Akademi Basın ve Yayıncılık. 2012.
7. Varpio L, MacLeod A. Philosophy of science series: Harnessing the multidisciplinary edge effect by exploring paradigms, ontologies, epistemologies, axiologies, and methodologies. Academic Medicine. 2020;95(5):686-689.
8. Özkan HA, Akduran F. Hemşirelikte paradigmaların önemi. Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi (HEAD). 2014;11(2):3-5.
9. İşler, H. Mesleki ve Teknik Eğitimde Değişen Paradigmalar. Mesleki Bilimler Dergisi (MBD). 2012;1(2):119-131.
10. Jackson, JI. Nursing paradigms and theories: A primer. 2015.
11. Genç SZ, Eryaman MY. Değişen değerler ve yeni eğitim paradigması. Sosyal Bilimler Dergisi. 2008;9(1):89-102.
12. Saykılı, A. Dünden yarına eğitim paradigmaları: Sanayi modeli eğitim dijital çağda yeterli mi?. AUAd. 2018;4(2):189-198.
13. Spitzer, A. Moving into the information era: does the current nursing paradigm still hold?. Journal of Advanced Nursing. 1998;28(4):786-793.
14. Çonoğlu G, Özkütük N, Orgun F. Hemşirelik eğitiminde yenilikçi eğitim paradigması: Öğretim teknolojileriyle duyuşsal alanı harekete geçirmek. EGE HFD. 2020;36(1):61-65.
15. Park YS, Konge L, Artino AR. Pozitivizm araştırma paradigması. Akademik Tıp. 2020;95(5):690-694.
16. Groer ME, Clochesy JM. Conflicts Within the Discipline of Nursing: Is There a Looming Paradigm War?. Journal of Professional Nursing. 2020;36(1):53-55.
17. Bodur G, Kaya H. The future of nursing: For the year 2050's. F.N. Hem Derg. 2015;23(2):166-173.
18. Şentürk, Ü. Enformasyon toplumunda eğitimin yeri. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. 2008;6(3):487-506.
19. Filiz NY, Dikmen Y. Hemşirelik Eğitiminde Aktif Öğrenme Yöntemlerinin Kullanımı: Jigsaw Tekniği. J hum rhythm. 2017;3(3):145-150.
20. Aydınli, S. Tasarım eğitiminde yapılandırıcı paradigma: 'öğrenmeyi öğrenme'. Tasarım + Kuram. 2015;11(20):1-18.
21. Han, Ç. Öğretmenlerin işlevsel paradigmaları ve eğitim reformu. Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2013;3(1):59-79.
22. Aktaş MT, Özsoy CE. Bilgi toplumunun mesleki eğitim paradigması ve Türkiye ekonomisine potansiyel katkılar. Electronic Journal of Vocational Colleges. 2015;Özel Sayı:130-138.
23. Yüksekdağ, BB. Covid-19 pandemisi döneminde öğrenme ve uzaktan hemşirelik eğitiminde paradigma değişimi. AUAd. 2021;7(1):61-73.
24. Bozkurt, A. Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. AUAd. 2020;6(3):112-142.

25. Fırat, M. 21. Yüzyılda Uzaktan Öğretimde Paradigma Değişimi. Journal of Higher Education & Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi.2016;6(2).
26. Park S, Cho Y, Explaining academic achievement gaps in South Korea with multicultural education paradigms. Asia Pacific Journal of Education. 2020;1-24.
27. Aydoğan, İ. Türkiye'nin Eğitim Paradigması ve Yeni Paradigma Oluşturma Zorunluluğu Üzerine. TYB Akademi Dil Edebiyat ve Sosyal Bilimler Dergisi. 2015;13(13):25-37.